
René Lj. Podhorski
kapetan korvete

Izum i razvitak torpeda*)

Pre no što se osvrnemo na izum koji je doveo do konstrukcije torpeda, vredno je da spomenemo jedan raniji izum te vrste koji je, ma da nije imao uspeha i nije doveo do konstrukcije torpeda, ipak bio ovome daleko bliži od onoga koji je stvarno ovo izazvao.

Godine 1849 predložio je hemičar i mehaničar Franz Pfeifer (Franc Pfajfer) podmaršalu Nugent-u (Nižanu) jedno automobilno oružje, koji je predlog sproveo austrijskoj Komandi mornarice. Po izveštaju komisije koja je imala da ispita izum, isti se sastojao iz dvaju cilindričnih tela snabdevenih čunastim dancima i izradjenih iz čelika u takvoj jačini da mogu da prime dovoljnu količinu komprimiranog vazduha, koji bi se iskorišćavao kao pogono sredstvo. Vazduh je trebao da deluje na „arhimedov vijak“ kao propulzor, a spojena cilindrična tela imala su da služe kao nosači nekog razornog sredstva. Pronalazač je predviđao automatsko kormilarenje na taj način, što bi jedna magnetska igla pri otklonu iz kursa stvarala metalne kontakte i time zatvarala krug struje koja bi magnetizovala izvesna tela iz mekog željeza, a ova opet delovala na željeznu rudu kormila. Na žalost nemože se iz iveštaja komisije videti dali je ona ispitala neki model ili samo crteže aparata.

Pronalazač je, izgleda očekivao od svog aparata i podvodne efekte i moramo se začuditi kad neke od njegovih ideja, vidimo danas, nakon tolikog razvitka metalurgije i tehnike eksploziva, ostvarene u Whitehead i Lay torpedima.

---

*) Napomena uredništva: Autentični podaci ovog članka dosada uopšte nisu bili objavljivani ni u stručnoj ni u privatnoj štampi ni kod nas ni na strani. Naročito konstatujemo činjenicu koja iz tih podataka proizlazi, da su se kako ideja o torpedu (pored artilerije i mine najvažnijeg oružja na moru), tako i njegov izum rodili u našim krajevima i da su i naši ljudi saradivali na njegovom izumu.